नगरसभा/कार्यपालिकाबाट स्वीकृत मितिः

दशरथचन्द नगरपालिकाका पदाधिकारीहरुको आचारसंहिता, २०७४

दशरथचन्द नगरपालिका

२०७४

दशरथचन्द नगरपालिकाका पदाधिकारीहरुको आचारसंहिता,२०७४

प्रस्तावना

नेपालका संविधान बमोजिम सहकारिता, सहअस्तित्व र समन्वयका आधारमा संघीय लोकतान्त्रिक गणतन्त्रात्मक शासन व्यवस्थाको अभ्यास गद सङ्घ, प्रदेश र स्थानीय तहबीच सुमधुर अन्तरसरकार सम्वन्ध कायम गर्न, स्थानीय शासन व्यवस्थामा जनताको अर्थपूर्ण सहभागिता प्रवर्द्धन गद वढी जनमुखी, सेवामुखी, जनउत्तरदायी, पारदर्शी तथा सुशासनयुक्त स्थानीय शासनको प्रत्याभूति गन, स्थानीय तहलाइ जनताका विश्वासिला शासन इकाईका रुपमा स्थापित गर्न, स्थानीय तहबाट समाजका विभिन्न वग धर्म, लिङ्ग, जातजातिका मौलिक संस्कृतिप्रति सम्मान र सहिष्णु भावनाका विकास गर्न तथा कानुनी राज्य, संघीय लोकतान्त्रिक गणतन्त्रका लाभहरूका न्यायोचित वितरण र दीगा विकासका अवधारणालाइ मूर्त रुप दिन हामी जनताबाट निर्वाचित पदाधिकारीका आचरण र क्रियाकलापहरुलाइ सोही अनुरुप मर्यादित र नमूनायोग्य तुल्याउनका लागि दशरथचन्द नगरपालिकाका जनप्रतिनिधिहरुले नगरसभा/नगरकार्यपालिकाको बैठकबाट पारित गरी यो "**दशरथचन्द नगरपालिकाका पदाधिकारीका आचारसंहिता**, २०७४" बनाइ लागु गरेका छौ ।

भाग – १
प्रारम्भिक

१. **संक्षिप्त नाम र प्रारम्भ** : (१) यो आचारसंहिताका नाम "**दशरथचन्द नगरपालिकाका पदाधिकारीहरुको आचारसंहिता**, २०७४" रहेको छ ।

(२) या आचारसहिता नगरसभाबाट पारित भएका मितिदेखि लाग हुनेछ ।

२. **परिभाषा** : विषय वा प्रसंगले अका अर्थ नलागेमा यस आचारसंहितामा,

(क) "प्रमुख" भन्नाले दशरथचन्द नगरपालिकाका प्रमुखलाइ सम्झनुपर्छ ।

(ख) "आचारसंहिता" भन्नाले नगरपालिकाका पदाधिकारीहरुको आचारसंहिता, २०७४ लाई जनाउनेछ ।

(ग) "अनुगमन समिति" भन्नाले यस आचारसंहिता अनुसार गठित आचारसंहिता अनुगमन समितिलाइ सम्झनुपछ ।

(घ) "कार्यपालिका" भन्नाले दशरथचन्द नगरपालिका ,नगर कार्यपालिका सम्झनु पर्छ ।

(ङ) “पदाधिकारी” भन्नाले दशरथचन्द नगरपालिकाका प्रमुख, उपप्रमुख, वडाध्यक्ष, कार्यपाकिलकाका सदस्य तथा सभाका अन्य सदस्य समेतलाइ सम्झनुपछ । यस शब्दले नगरपालिकाल आफ्ना कार्य सम्पादनका सिलसिलामा गठन गरेका जुनसुकै
समिति वा उपसमिति वा कार्यदलका सदस्यहरु समेतलाइ सम्झनुपर्दछ ।

च) “सभा” भन्नाले दशरथचन्द नगरसभालाइ वुझाउनेछ ।

(छ) “स्थानीय तह” भन्नाले नेपालका संविधान बमोजिमको गाउँपालिका, नगरपालिका र जिल्लासभा सम्झनुपछ ।

(ज) “नगरपालिका” भन्नाले महानगरपालिका, उपमहानगरपालिका र नगरपालिका समेतलाइ जनाउनेछ ।

भाग – २
पदाधिकारीका आचारहरु

३. **सामान्य आचारहरुको पालना गर्ने** : पदाधिकारीहरुल पालन तथा अवलम्वन गर्नुपन सामान्य आचारहरु देहायमा उल्लेख भए बमोजिम हुनेछन । जसका अवलम्वन गन हामी प्रतिबद्धता व्यक्त गर्दछौं,

३.१ नेपालका स्वतन्त्रता, स्वाधीनता, स्वाभिमान, राष्ट्रिय एकता, भौगोलिक अखण्डता र जनतामा निहित सार्वभौमसत्ताप्रति प्रतिबद्ध रहँदै,

(क) पदाधिकारीहरुल नपालका स्वतन्त्रता, सार्वभौमिकता, भौगोलिक अखण्डता, राष्ट्रिय एकता, स्वाधीनता र स्वाभिमानका अक्षुण्णतामा प्रतिकल हुन काय गन छैना ।

(ख) कुन पनि पदाधिकारील राष्ट विरुद्ध हुन कार्यमा सघाउ पुऱ्याउन, राष्टिय गोपनीयता भङ्ग गर्ने, राष्टिय सरक्षामा आँच पऱ्याउन कार्यहरु गन वा त्यस्ता कार्यमा सहयोग पुऱ्याउन काय गन वा गराइन छैन ।

(ग) कुनै पदाधिकारीले पदीय जिम्मेवारी पालना गदा सदैव राष्ट र जनताको बृहत्तर हितलाइ ध्यानमा राखी गर्नेछौ ।

(घ) कुनै पनि व्यक्ति वा निकायले जनतामा निहित सार्वभौमसत्ता, राष्ट्रिय एकता, स्वाधीनता, सामाजिक, धार्मिक, सांस्कृतिक तथा ऐतिहासिक सौहार्दतामा आँच पुऱ्याउन गरी कार्य गरेमा त्यस्तो कार्य निरुत्साहित गर्नेछा ।

३.२ संघ, प्रदेश र स्थानीय तहबीचका स–सम्वन्धमा जोड दिंदे,

(क) पदाधिकारीहरुल संघ, पदेश र स्थानीय तहबीचका ससम्वन्ध, कार्यअधिकारक्षेत्र, काय पणाली वा संस्थागत प्रबन्धमा कुन आँच पुऱ्याउन वा दखल दिन वा अन्तरसरकार सम्वन्धमा खलल पान कुन क्रियाकलाप गन वा वक्तव्य वा प्रकाशन वा प्रचार पसार गरिनछैन ।

(ख) कुन पनि आधारमा स्थानीय तहका वासिन्दाहरुलाइ भेदभाव गन वा समान सुरक्षा, सेवा, सुविधा र सरक्षणबाट बञ्चित गरिनेछैन ।तर महिला, वालवालिका, अपांगता भएका व्यक्ति, दलित, जेष्ठ नागरिक लगायगत पछि परेका वर्ग, क्षेत्र तथा समुदायका हकहितका लागि विशेष व्यवस्था गन प्रतिबद्ध रहनेछा ।

(ग) अन्तर स्थानीय तह तथा अन्तर सरकार वस्त वा सेवाका निर्वाध आवागमनलाइ कन बाधा गरिन वा भेदभाव गरिनेछैन ।

३.३ संघीय लोकतान्त्रिक गणतन्त्रात्मक शासन प्रणाली, स्वशासन र स्वायत्त शासन, संघ, प्रदेश र स्थानीय तहबाट राज्यशक्तिका प्रयोग तथा विश्वव्यापी मानव अधिकार र मौलिक अधिकारका मान्य सिद्धान्तका प्रबर्द्धन गर्न,

(क) जनतामा निहित सार्वभौमसत्ता, स्वशासन तथा स्वायत्त शासन, सघ, प्रदश र स्थानीय तहबाट राज्यशक्तिका पयोग, सघीय लोकतान्त्रिक गणतन्त्रका मान्य सिद्धान्तहरुलाइ उच्च सम्मान र आत्मसात गरिनछ ।

(ख) संघीय लोकतान्त्रिक प्रणाली, स्थानीय स्वायत्तता र तल्ला तहमा अधिकारका विकन्द्रीकरणका सिद्धान्त तथा नीतिलाइ अनादर गर्ने, जनताप्रतिका उत्तरदायित्वलाइ अस्वीकार गर्ने, अबहेलना गर्ने, अन्तरसरकार सम्वन्ध एव स्थानीय तहहरु र साझेदार सघ सस्थासंगका कानुन बमोजिमका सम्बन्धमा खलल पन जस्ता कुन लेख, समाचार, भाषण, वक्तव्य प्रकाशन वा प्रशारण गन वा गराउन हदैन ।तर यस कराल उल्लखित बिषयमा अनुसन्धानमलक कुन लेख रचना प्रकाशित गर्ने र सो अनुरुप धारणा राख्न रोक लगाएको मानिन छैन ।

३.४ साधन श्रोतका पूर्ण सदुपयोग गर्ने :

(क) कानुन बमोजिम आफूले पाउने सेवा सुविधाबाहेक स्थानीय तहका साधन, श्रोत, नगद वा जिन्सी कुन पनि प्रकारले मास्न, उपभोग गर्न र दुरुपयोग गर्न गराउनु हदैन ।

(ख) कुन पनि पदाधिकारील सार्वजनिक स्रोतको प्रयोग गर्दा अधिकतम सदुपयोग र उत्पादनशील कार्यमा प्रयोग गर्नु पर्नेछ ।

३.५ आपनो जिम्मेवारीको काम प्रभावकारी कार्यान्वयन गर्न गराउने,

(क) कुनै पनि पदाधिकारीले कानुनले तोकिए बमोजिमका पदाधिकारीहरुलाइ पूर्व जानकारी नदिइ आफ्नो सेवा दिने स्थान छाडी अन्यत्र जान हदैन ।

(ख) पदाधिकारील प्रचलित कानुनमा तोकिएभन्दा बढी समयका लागि आफ्ना कायक्षेत्र छोडनुपदा वा कायक्षेत्रभन्दा वाहिर जानु पर्ने भएमा कानुनले तोकए बमोजिमका जनपतिनिधि वा पदाधिकारीलाइ आफ्ना पदको अख्तियारी नदिइ जान हदैन ।

३.६ गैर कानुनी आश्वासनलाइ निरुत्साहित गन,

(क) संविधान तथा प्रचलित कानुनले दिएका अधिकारक्षेत्रभन्दा बाहिरका काम गरिदिन्छ भनी कसैलाइ आश्वासन दिन हदैन ।

(ख) कानुन बमोजिम गनुपर्ने काम गन वा सेवा दिनका लागि आनाकानी वा ढिलाइ गर्ने, जानीजानी अनावश्यक झंझट थप्न वा आफ्ना अधिकारक्षेत्र बाहिरका काम गरिदिन वा गराइ दिनेछ भनी आश्वासन वा भरासा पन कन काम गन वा गराउन हुँदैन ।

(ग) स्थानीय तहका पदाधिकारीहरुल ऐनल तोकिएका योजना तर्जुमा पकृयाका जानकारी नदिइ कुन व्यक्ति, सस्था वा समुदायलाइ स्थानीय तहका योजना बाहेकका कुन कार्यक्रम वा योजना स्वीकृत गरिदिन वा गराईदिन आश्वासन दिन हदैन ।

(घ) आफ्ना लागि वा अरू कसैका लागि अनुचित लाभ पुग्न गरी पदका दुरूपयोग गन काय गन गराउन हुदैन ।

३.७ राजनीतिक आस्थाका आधारमा भेदभावपूण काय नगन दृढ रहँद,

(क) राजनीतिक आस्था वा विचारका आधारमा कायपालिका वा सभाका सदस्यहरु वा कर्मचारीहरु वा सेवाग्राही तथा आम नागरिकहरुसंग तेरा मेरोका भावना राखी कुन काय गर्नु/गराउन हदैन ।

(ख) आफ सम्वद्ध राजनीतिक दल वा सम्वद्ध कुन निकाय वा सघसस्थालाइ मात्र लाभ पुग्न वा सुविधा हुन गरी कुन निणय वा योजना वा कार्यक्रम कायान्वयन गरिनेछैन ।

३.८ सामाजिक सौहार्दता र समावेशीकरणप्रति दृढ संकल्पित रहदै,

(क) सामाजिक सदभाव तथा सौहार्दता (प्रेम) खल्बल्याउन नहुन : विभिन्न जात जाति, धर्म, वर्ग, क्षेत्र, सम्प्रदायबीच सामाजिक सदभाव र साहार्दता खल्बल्याउन कुन काम वा अन्य कुन व्यवहार गन

वा गराउन हुँदैन । कुन सम्पदायबीचका स–सम्वन्धमा खलल पन गरी क्रियाकलाप गन गराउन र प्रचार पसार गन गराउन हदैन ।

(ख) छुवाछुतलाइ प्रश्रय दिन व्यवहार गन हदैन । कुन बिचार ब्यक्त गदा जातीय, धामिक, सांस्कतिक वा समाजिक विद्वेष वा धार्मिक भेदभाव जनाउन खालका काम कुरा गन वा उखान टुक्का प्रयोग गन वा कुन जाती, धर्म, संस्कृति वा समुदायका स्वाभिमानमा धक्का लाग्न वा आघात पुग्न खालका शब्द/वाणीहरुका प्रयाग गन हुदैन ।

(ग) कुनैपनि जातजाति, धर्म, वर्ण, लिङ्ग आदिका आधारमा भेदभाव गन हुँदैन तथा सब समुदायका कानुनी हकहित र मौलिक सस्कृतिप्रति बोली र व्यवहार दब तवरबाट प्रतिकल असर पन गरी काय गन गराउन हदैन ।

(घ) कुन पनि समुदायका परम्परा देखिका धम अवलम्वन गन धार्मिक स्वतन्त्रताका सम्मान गन पर्नेछ ।

तर, आफना क्षेत्रभित्र कसैका धम परिवर्तन गन गराउन कन पनि क्रियाकलाप हुन दिनहदैन ।

(ङ) कुन विदेशी नागरिक वा सस्थाल नेपालका सभ्यता, नेपाली जनताबीचका सदभाव बिगान वा भडकाउन काम गरेका वा गन लागेका जानकारी भएमा तत्काल सम्बन्धित निकायमा सूचित गन पर्नेछ ।

३.९ पदाधिकारीबीच कार्यजिम्मेवारीका न्यायोचित बाँडफाँड गन :

(क) पदाधिकारीहरुबीच जिम्मेवारी, अधिकार वा सुबिधा वा दायित्वका बाँडफाँड गदा राजनीतिक दलसँगका सम्वद्धता वा राजनीतिक आस्था वा महिला वा पुरुष वा सामाजिक समावशीकरणका आधारमा भेदभाव गन हुँदैन ।तर कानुन बमोजिम बिशेष जिम्मेवारी र अवसर दिनका लागि उल्लखित प्रावधानले रोक लगाएका मानिन छैन ।

३.१० कसका स्वाभिमान र अस्तित्वमा कुन आँच आउन नदिन,

(क) पदाधिकारील सबैसंग शिष्ट र मर्यादित बाणी तथा शव्दका पयोग गनपर्नेछ । शालिन र स्वभाविक सामाजिक आचारहरु गर्नुपर्नेछ । जनतासंग हादिक, नम र आदरपूर्वक व्यवहारगर्नुपर्नेछ।

(ख) पदाधिकारीबाट कायपालिका र सभाका सदस्यहरु, स्थानीय तहमा कार्यरत कर्मचारीहरुमा एक अर्काप्रति भुठा लाञ्छना लगाउने, रिस राग द्वेष राख्न तथा एक अर्काका बिषयमा अप्रासांगिक टिकाटिप्पणी गन वा अतिसयाक्तिपण अभिव्यक्ति दिइनेछैन ।

(ग) पदाधिकारील निर्वाचित जनपतिनिधि, कमचारी, सेवाग्राहीप्रति राम्रा व्यवहार र शीष्ठ भाषाका गर्नेछन ।

(घ) पदाधिकारील संस्थागतरुपमा कुन धारणा व्यक्त गदा स्थानीय तह, यसका निणयहरु वा कुन पदाधिकारी वा कर्मचारीलाइ होच्याउन वा अनादर गन भाषा वा अभिव्यक्ति दिन वा दिन लगाउन हुदैन ।

(ङ) पदाधिकारी तथा कर्मचारीबीच एक अर्काका काम, पशागत मयादा र कार्यगत स्वायत्तताका सम्मान गन वातावरण सिर्जना गन पर्नेछ ।

(च) पदाधिकारीहरुल एकअर्काका व्यक्तिगतरुपमा टिका टिप्पणी गन हुँदैन तर पदाधिकारीका कामसँग सम्बन्धित बिषयमा स्वस्थरुपमा एक अर्काका कमी कमजोरी तथा सवल पक्षहरुलाइ औंल्याउन कुन वाधा पुग्न छैन ।

(छ) पदाधिकारीहरुल एक अर्काका बिषयमा सकारात्मक तवरल छलफल गर्ने, सुझाव दिने, आलोचना तथा टिप्पणीहरु राख्नपर्नेछ र एक अर्कालाइ पदीय काम गर्नमा सहयोग, उत्साह र प्रेरणा प्रदान गर्नुपर्नेछ ।

३.११ सामाजिक मान्यता विरुद्धका आचारहरु निरुत्साहित गर्दै,

(क) कायालय समयमा वा पदीय कामका सिलसिलामा मादक वा लाग पदार्थका सेवन गन हुँदैन । कायालय हाताभित्र तथा सावजनिक सभा, समाराह, बैठक, आदि स्थलहरुमा मद्यपान, धुम्रपान, खैनी, सूती, गटका वा पान सवन गन हुँदैन ।

(ख) अन्धविश्वास, अपसस्कृति, रुढीवादजस्ता पुरातन एवम अबैज्ञानिक मान्यता तथा चालचलन विरुद्धका सामाजिक रुपान्तरण प्रकयामा सक्रिय सहभागिता जनाउन पर्दछ ।

(ग) पदाधिकारीहरुल सार्वजनिक स्थल तथा खुला ठाऊँमा जवा, तास खेल्ने, बाजि लगाउन आदि जस्ता व्यवहारहरु गन हदैन ।

(घ) पदाधिकारील काननतः मानव अधिकारका हनन ठहरिने, कानुनल वन्दज लगाएका तथा सभा वा कायपालिकाल आफ्ना क्षेत्रभित्र सामाजिक मर्यादा विपरितका भनी तोकेका समुदायमा प्रचलित कुरीतिहरुले बढावा पाउने व्यवहार गर्नु हुदैन ।

(ङ) विभिन्न जातजाति वा धम सम्प्रदायका प्रचलित सामाजिक संस्कारहरु जस्तै, विवाह, ब्रतबन्ध, पास्नी, जन्मात्सव, भोज, आदिमा समदायमा गलत प्रतिस्पर्धाका भावना ल्याउन खालका तडक भडक गन हुँदैन र तडकभडक गन अरुलाइ प्रोत्साहन गन हदैन ।

(च) पदाधिकारीका हैसियतले कुन निर्णय गदा राजनीतिक, सामाजिक, आर्थिक वा कुन पनि आधारमा तेरोमेरा भन्न पक्ष नलिइ तटस्थ भूमिका निवाह गर्नुपर्दछ ।

(छ) लिङ्ग, उमेर, भाषा, धर्म, आर्थिक अवस्था आदिका आधारमा भेदभाव जनाउन गरी अरुका सामाजिक संस्कार वा वगीय हकहितका बिषयहरुमा नकारात्मक टिप्पणी गन हुंदैन ।

(ज) पदाधिकारील आफ्ना क्षेत्रभित्र विद्यमान सामाजिक कुरिति तथा कुसस्कारका रुपमा रहेका वालविवाह, वहुविवाह, लैंगिक हिंसा, छाउपडी, बाक्सा बाक्सी, दहेज दाइजा, छुवाछुत, जातिगत उचनीचता, व्यक्तिगत घटना दता नगन प्रबति, खाप नलगाउन अवस्था, खला दिशा आदिजस्ता प्रथा प्रचलनलाइ निर्मूल गन लागि पन पर्नेछ ।

३.१२ स्थानीय तहबाट प्रदान गन सेवा, सुविधा, निर्णय प्रक्रिया र सूचनामा जनताका पहुँच बढाउन,

(क) प्रत्येक नागरिकलाइ सराकार हुन सेवा सुविधा र निणयबार सूचना माग भएमा उपलब्ध गराउन पन छ । तर प्रचलित कानुन तथा आचारसंहितामा उल्लेख भएका तरिकाल बाहेक कुन पदाधिकारी, व्यक्ति वा समहलाइ आर्थिक कारोवारमा लाभ वा हानी पुग्न वा कसैका सम्पति वा जीउ–ज्यानमा हानी नोक्सानी पुग्न सूचनाहरु र गोप्य राख्न पन कुरा प्रसारण वा सार्वजनिक गन वा गराउन वा उपलब्ध गराउन हुदन ।

(ख) शान्ति सुरक्षा, राष्ट्रिय अखण्डता, समुदायहरुका साहाद सम्बन्धमा खलल पन खाल सूचनाहरु सार्वजनिक गन वा गराउन हदैन ।

३.१३ वदनियत तथा अनधिकृत काम गन गराउनबाट रोक्न,

(क) प्रचलित कानुन बमोजिम आफूलाइ प्राप्त अधिकारका पयाग गदा वदनियत वा स्वेच्छाचारीरुपमा गन वा गराउन हुँदैन । यस्ता अधिकारका पयोग खला एव सहभागितामूलक रुपमा छलफल गरी गन पर्नेछ ।

(ख) आफ वा अन्य कुन व्यक्ति वा संस्थाबाट अन्य पदाधिकारी वा कार्यालय/सघसस्था वा कर्मचारी वा व्यक्तिलाइ अनधिकृत काम गराउन हुँदैन ।

३.१४ लैङ्गिक समानताका प्रबर्द्धन गद:

(क) कसलाइ लिङ्गका आधारमा भेदभाव झल्कन कुन काय गन हुँदैन । लिङ्गका आधारमा कसैका क्षमतामाथि आँच आउन गरी कुन कामकाज गर्ने, नीति, कानुन वा संरचना बनाइनेछन ।

(ख) फरक लिङ्गका पदाधिकारी, कर्मचारी, सेवागाही तथा आम नागरिकप्रति अस्वस्थ आलोचना गर्ने, जिस्क्याउन तथा उनीहरुका मनोवल घटाउन खालका अभिव्यक्ति दिने, दिन लगाउन वा कुन पनि माध्यमवाट कुन यौनजन्य दुराशय हुन खालका कुन कामकारवाही गन गराउन वा यौनजन्य अस्लिल तस्विरहरु प्रकाशित गर्ने, प्रदर्शन गन, आशय देखाउने, अनुचित लाभका दृष्टिल काममा अल्झाउन जस्ता हैरानी पान व्यवहार गन वा गराउन हुदैन ।

(ग) लेखेर, बालेर, भाषण गरेर वा जुनसुक माध्यमबाट पनि महिला तथा पुरुषबीचमा भेदभाव जनाउन खालका काम वा व्यवहार गन वा उखान टुक्का, थेगा वा शब्दहरुका पयोग गन गराउन हुँदैन ।

(घ) लैङ्गिक आधारमा भएका घरल हिंसा र भेदभावका घटनाहरुलाइ लुकाउन र गोप्य राख्न काय गन वा सहयाग पुऱ्याउन गन गराउन हदैन ।

३.१५ बालवालिकाका सर्वाङ्गिण विकास र हकहितप्रति सचेत रहंद :

(क) वालवालिकाका सार्थक सरोकारका बिषय तथा स्थानीय विकास र शासन प्रक्रियामा वालवालिकाका साथक सहभागितालाइ होच्याउन वा अवमूल्यन गन विचार, अभिव्यक्ति दिन वा त्यस्ता व्यवहार गन गराउन हुँदैन ।

(ख) आफ्ना परिवारमा बालश्रमिक राख्न हुँदैन । समदायमा बालश्रम वा बालशोषणलाइ संरक्षण वा प्रात्साहन हुन कुन किसिमका क्रियाकलाप गन गराउन पाइनेछैन ।

४. **सार्वजनिक सम्पतिका प्रयोग तथा सुविधा सम्वन्धी आचारहरुः** सार्वजनिक सम्पतिका पयोग तथा सुविधा सम्वन्धमा दहायका आचारहरु पालन गन प्रतिबद्धता व्यक्त गर्दछौ,

४.१ पदाधिकारी तथा कर्मचारीका सुविधाका लागि छटयाईएका सेवा वा सुविधा वा भत्ता आफ्ना आन्तरिक श्रोतका कति अंश हुन आउंछ भन्न एकीन गरी सभामा छलफल गरी आम नागरिकलाइ जानकारी दिइ किफायति रुपमा न्यूनतम सुविधाका व्यवस्था गरिनेछ ।

४.२ पदाधिकारील कानुन बमाजिम तथा कार्यालयका काममा वाहेक स्थानीय तहका मानवीय, आर्थिक वा भौतिक साधन श्रातका आफ वा अन्य कुन व्यक्तिबाट पयाग वा उपयोग गन वा गराइनछैन ।

४.३ आफ्ना पदीय ओहदाका आधारमा कुन समिति, संस्था वा व्यक्तिहरुबाट निजी सेवा तथा सुविधाहरु लिन वा लिन लगाइन छैन ।

४.४ स्थानीय तहका सेवा प्राप्त गर वा सार्वजनिक सम्पतिका पयोग गरेवापत पदाधिकारी, कर्मचारी वा अन्य कुन व्यक्ति वा सस्थाल कानुन बमोजिम तिन बुझाउन पन कर, शल्क, सेवा शुल्क दस्तुर, भाडा बुझाउनबाट छट लिनेदिन गरी निणय गन वा गराउन हुँदैन ।

४.५ स्थानीय तहका पदाधिकारीहरुल आफूल प्राप्त गन सुविधाहरुका विवरण आम जानकारीका लागि स्थानीय तहमार्फत सार्वजनिक गर्नुपर्नेछ ।

५. **नीति निर्माण, योजना तर्जुमा र निर्णय गर्दा पालन गर्नुपर्ने आचारहरु :** नीति, निर्माण, योजना तर्जुमा र निर्णय गदा गदा दहायका आचारहरुका पालन गन गराउन दहाय बमोजिम गरिनेछ,

५.१ निर्णय प्रकृयामा भाग लिनुपूव बैठकमा जानकारी दिनुपन (१) पदाधिकारील आफू समेत संलग्न भइ कुन निर्णय गर्नुपन बैठकमा छलफलमा भाग लिनुपूव देहाय बमोजिमका सूचनाहरु सम्वन्धित भए सो दिनुपर्नेछ :

(क) स्थानीय तहको भना प्रकया, खरीद, बिक्री वा ठेक्कापट्टाका निणय प्रकया, कुन किसिमका दण्ड जरिवाना वा मिनाहा गन निणय प्रकया, कुन पक्षसंगका सम्झौताका म्याद थप वा खारेजीका बिषयमा वा त्यस्त कुन निर्णय गनपन विषयसग सम्बन्धित व्यक्तिसँग आफ्ना कुन

स्वाथ वा रिसइवी वा लेनदेन वा अन्य कुन प्रकारका नाता, सम्वन्ध रहेका भए सा कुरा,

(ख) स्थानीय तहको नीति निर्णयबाट प्रत्यक्ष वा अप्रत्यक्षरुपमा लाभ वा हानी हुने व्यक्ति, संस्था, पक्ष वा कम्पनीसँग लिनुदिन भए सोका बिवरणहरु,

(ग) कुनै पेशा वा व्यवशायिक सघसस्थामा पदाधिकारीका प्रतिनिधित्व, लगानी, शयर, हित वा स्वाथ भए साका बिवरण र त्यस्ता काममा लगाउन सस्था सम्बन्धी विवरण,

(२) यदि कुन पदाधिकारीका निर्णय गर्नुपन पक्ष वा बिषयसंग सम्बन्ध रहेछ भन बैठकका अध्यक्षल त्यस्ता पदाधिकारीलाइ बठकका निर्णय प्रकयामा तटस्थ रहन वा भाग नलिनका लागि निदश गन पर्नेछ ।

(३) पदाधिकारील कुन विकास निर्माण कायका लागि गठन हुन उपभोक्ता समितिमा रही काय गन हुदैन ।

५.२ सहभागितामूलक तथा पारदर्शीरुपमा नीति निर्माण र निर्णय गन :

(क) पदाधिकारीहरुल योजनाका छनौट, प्राथमिकीकरण, कायान्वयन, अनुगमन, मूल्यांकनका विषयहरुमा लाभग्राही, उपभाक्ता तथा सरोकारवाला समूहका व्यापक सहभागिता र प्रतिनिधित्व गराएर निणय गर्नुपर्नेछ ।

(ख) स्थानीय तहबाट निणय दिनपन विषयहरु, नियुक्ति वा सेवा सुविधा दिन वा लिन विषयका कुराहरु पारदर्शीरुपमा गन पर्नेछ ।

(ग) स्थानीय तहका बठकहरु आम जनताका लागि खला गन उचित प्रकृयाहरु निधारण गन पर्नेछ ।

(घ) निर्णय गर्दा कानुनले तोकेको अवधिभित्र निर्णय गनपछ । कानुनले समय नतोकेका अवस्थामा बिषयका प्रकृति हेरी यथासम्भव छिटा र उपयुक्त समयावधिभित्र निर्णय गर्न पर्नेछ ।

तर कुनै कारणल निर्णय गन लाग्न समयावधि लम्विने भएमा वा निर्णय गर्न नसकिने भएमा सोका तथ्यपर्ण जानकारी संवन्धित पक्षलाइ उपलब्ध गराउनु पर्नेछ ।

(ङ) पदाधिकारीले नागरिक वा सेवाग्राहीलाई नअल्याउन गरी स्पष्ट राय तथा सल्लाह दिन पर्नेछ ।

६. **पुरस्कार, उपहार, दान, चन्दा वा निजी सेवा, सुविधा र लाभ ग्रहण सम्बन्धी आचरणः** पुरस्कार, उपहार, दान, चन्दा वा निजी सेवा, सुविधा र लाभ गहण सम्बन्धमा दहायका आचारहरुका पालन गन गराउन प्रतिबद्ध रहदै,

(क) कानुन बमोजिम आफ्ना कर्तव्य निर्वाह गन सिलसिलामा कसैबाट कुन प्रकारका नगद वा सेवा सुविधाका रुपमा उपहार, पुरस्कार, चन्दा लिन हुदैन । त्यस्ता सेवा सुविधा दिनका लागि वाध्य पान कुन व्यवहार गन वा गराउन हदैन ।

(ख) स्थानीय तहसंग कुन खास विषयमा स्वाथ निहित भएका वा सम्भाव्य स्वाथ भएका कुन पनि व्यक्तिबाट कुन प्रकारका मैत्री व्यवहार र आमन्त्रण, भोज भतेर, खानपिन, मनोरञ्जन, वसोवास सुविधा, भाडा सुविधा, आदि लिन वा दिन हदैन ।

(ग) पदाधिकारीहरुल आफ्ना स्थानीय तहलाइ जानकारी नदिइ कुन व्यक्ति, संस्था वा निकायबाट दान, वक्सिस, चन्दा, उपहार स्वीकार गन हदैन ।

७. **सामुदायिक संघसंस्था, निजी क्षेत्र, विकास साझेदार, गैर सरकारी संस्थासंगका साझेदारी** : विकास साझेदार, गर सरकारी सस्था, सामदायिक सघसस्था, निजी क्षेत्रसंगका साझेदारी गदा दहायका आचारहरुका पालन गन प्रतिबद्ध रहंद,

(क) विकास साझेदार निकाय, गर सरकारी सस्था, सामुदायिक संघसंस्था, निजी क्षेत्रसँग सस्थागत सम्वन्ध र समन्वय पबर्द्धन गरिनछ । व्यक्तिगत लाभहानीका आधारमा व्यवहार गरिनेछैन ।

(ख) विकास साझेदार निकाय, गैर सरकारी सस्था, सामुदायिक संघसंस्था, निजी क्षेत्रसँगका आफ्ना क्षेत्रभित्रका याजना, कार्यक्रम, बजट तथा प्रतिवदन कार्यलाइ एकीकृत रुपमा अगाडी बढाइनेछ ।

८. **निष्पक्षता, सम्मान र कदरपूर्ण व्यवहार सम्बन्धी आचरणहरु** : पदाधिकारील आफ्ना कार्यसम्पादन गदा निष्पक्षता, सम्मान र कदरपण रुपमा गन देहायका आचारहरुका पालन गरिनेछ,

(क) स्थानीय तहका सस्थागत एव कार्यगत स्वतन्त्रता र निष्पक्षता अभिवृद्धि गन प्रयत्नशील रहन ।

(ख) पदाधिकारील पदीय कर्तव्य निवाह गदा वाहय वा आन्तरिक क्षेत्रबाट प्रत्यक्ष वा अप्रत्यक्षरुपल आउन प्रभाव, प्रलोभन, दवाव, भनसुन, धम्की, आगह आदिबाट प्रेरित वा प्रभावित नभइ काय सम्पादन गन ।

(ग) आफ्ना पदीय कर्तव्य परा गदा मोलाहिजा नराखी निर्भिक र स्वतन्त्रतापूर्वक काय सम्पादन गन गराउन ।

(घ) कुन कर्मचारीलाइ काय सम्पादनका सिलसिलामा अनुचित प्रभाव पान वा दबाब नदिन ।

(घ) प्रचलित कानुनल निषेध गरेका कुन काय गन वा गराउन नहुन ।

(ङ) कर्तब्य पालना गदा जानकारीमा आएका कानुन बमोजिम गोप्य राख्नुपन विषय वा कागजात वा व्यहारा पत्यक्ष वा अपत्यक्ष रुपबाट प्रकाशन गन वा गराउन नहुन ।

(च) पदाधिकारील आफुल गन काम निर्धारित समयभित्र सम्पादन गरिनेछ । कानुन बमोजिम सम्पादन गनपन काम समयभित्र सम्पन्न नगरी आफल गन काम पन्छाइने छैन ।

(९) **अन्य आचरणहरु** : पदाधिकारीका अन्य आचरणहरु दहाय बमोजिम गन प्रतिबद्ध रहन्छौं,

(क) आफ्ना सम्पत्तिका विवरण तोकिएका समयभित्र सम्वन्धित निकायमा बुझाइ सार्वजनिक गन पर्नेछ ।

(ख) स्थानीय तहका काममा कुन प्रकारका असर पन सक्न गरी वा संविधान र प्रचलित कानुन विपरित हुन गरी स्थानीय तहका स्वीकती विना कसैवाट कुन प्रकारका दान, दातव्य, कासेली, उपहार आफुले स्वीकार गन र आफना परिवारका कुन सदस्यलाइ त्यस्ता बिषय स्वीकार गन लगाउन हुदैन । विदशी सरकार वा पतिनिधिबाट कन उपहार प्राप्त हन आएमा स्थानीय तहमा सा कराका सूचना दिइ निणय भए वमोजिम गन पर्नेछ ।

(ग) स्थानीय तहका पूव स्वीकृति बिना कुन कामका निमित्त कन किसिमका चन्दा माग्न वा त्यस्ता चन्दा स्वीकार गन वा कुन किसिमका आर्थिक सहायता लिन हदैन ।

(घ) नेपाल सरकार वा प्रदश सरकार वा स्थानीय तहका काम कारवाहीमा प्रतिकुल प्रभाव पन गरी कुन पत्रपत्रिकामा आफना वास्तविक वा काल्पनिक नामबाट वा वेनामी कुन लेख प्रकाशन गर्न, अनलाइन समाचार माध्यम वा सामाजिक सञ्जाल वा रडिया वा टेलिभीजनद्वारा प्रसारण गन गराउन हुदैन ।

(ङ) नेपाल सरकार वा प्रदेश सरकार वा स्थानीय तहका नीतिका विरोधमा सार्वजनिक भाषण दिन वा कुन वक्तव्य प्रकाशन गन हदन ।

(च) मुलुकी ऐन विहावारीका महलका विपरित हुन गरी विवाह गन गराउन हुदैन ।

(छ) विदेशी मुलुकका स्थायी बसावास तथा डि.भी.का लागि आवेदन गन हुदैन ।

(ज) पदाधिकारील पदीय मर्यादामा आंच आउन गरी कुन समूह वा व्यक्तिसग कानुन विपरित वाता गर्ने, सम्झौता गन काय गन गराउन हदैन ।

भाग – ३

प्रचलित कानुन बमोजिम पालन गर्नुपर्ने आचारहरु

१०. **प्रचलित कानुनको प्रभावकारी कार्यान्वयन** : (१) नेपालका संविधान, प्रचलित संघीय तथा पदेश कानुन, अदालतका निणय वा आदश तथा कानुन बमाजिम सघ वा पदेशल दिएका निदशनका सम्मान र पालना गन र साको तत्परतापूर्वक पभावकारी कार्यान्यवन गरिनेछ ।

(२) प्रचलित कानुन बमोजिम पदाधिकारीहरुका सम्पत्ति बिबरण बुझाउन तथा सावजनिक गरिनेछ ।

(३) पदाधिकारील प्रचलित कानुन बमोजिम स्थानीय तहका बेरुज तथा पेश्कि फच्र्छ्यौट

कार्यमा जिम्मबारी बहन गन पर्नेछ।

११. **अख्तियार दुरुपयोग तथा भ्रष्टाचार निवारण सम्वन्धी कानुनको कार्यान्वयनमा सहयोग** : (१) स्थानीय तहका पदाधिकारीहरुले प्रचलित कानुन बमोजिम भ्रष्टाचार वा अख्तियारका दुरुपयोग हुने किसिमका आचारहरु गन वा गराउनु हुदैन ।

(२) स्थानीय तहका पदाधिकारीले स्थानीय तहमा प्रचलित कानुन बमोजिम अख्तियारका दुरुपयोग ठहरिन कुन काम वा व्यवहार भएमा सम्बन्धित निकायमा जानकारी दिनुपर्नेछ र सम्बन्धित निकायबाट हुन छानविन, अनुसन्धान तथा जाँचवुझमा सहयोग गन पर्नेछ।

(३) पदाधिकारील आफूले थाहा पाएको भ्रष्टाचार मानिन कार्यहरूका सूचना दिन र लिने गर्नु पर्दछ, त्यस्तो सूचना लुकाउन र लुकाउन सहयोग गर्नु हुदैन।

(४) पदाधिकारील आफ्ना कार्यसम्पादन गर्दा स्वार्थको द्वन्द्व देखिन सक्न बाह्य क्रियाकलाप, रोजगारी, लगानी, सम्पत्ति, उपहार वा लाभ लगायतका कुराहरू बारे स्पष्ट गरी काय सम्पादन गर्नु पर्दछ।

(५) भ्रष्टाचारबाट आर्जित सम्पत्ति राख्ने, लुकाउन तथा प्रयोग गन जस्ता कार्यलाइ दुरुत्साहन गन पर्दछ।

(६) भ्रष्टाचारबाट आर्जित सम्पत्तिका खोज तलास, रोक्का, स्थानान्तरण, नियन्त्रण, जफत एव फिर्तासम्बन्धी कार्यमा सहयोग पुऱ्याउन पर्दछ ।

(७) पदाधिकारीले आफूल र आफना परिवारका नाममा कुनै जायजेथा खरीद गदा सार्वजनिक गरेर गन पर्नेछ।

१२. **निर्वाचन आचारसंहिताका पालन गर्नुपर्ने** : (१) स्थानीय तहका जनप्रतिनिधिहरुले निर्वाचनका बखत पालन गर्नुपन आचारहरु निर्वाचन आयोगले तोक बमोजिम पालना गन पर्नेछ।

(२) स्थानीय निकायका पदाधिकारीहरुले निर्वाचन आचारसंहिताको प्रभावकारी कार्यान्वयन तथा पालन गन गराउन सहयोग गर्नुपर्नेछ।

(३) स्थानीय तहका पदाधिकारीहरुले आफ्ना ओहदाका आधारमा प्राप्त सुविधाहरु निर्वाचन प्रचार प्रसार वा सोसँग सम्बन्धित पयोजनका लागि आफ वा अरु कसैबाट प्रयोग गन वा प्रयोग गराउनका लागि दिन हुँदैन।

(४) निर्वाचन प्रयोजनका लागि यस्तो सुविधा दिन वा लिनका लागि स्थानीय तहहरुबाट संस्थागत रुपमा कुनै निर्णय गन वा गराउनु समेत हुदैन।

१३. **आचारसंहिताको कार्यान्वयन लागि आवश्यक सहयोग गर्नुपर्नेः** (१) आचारसंहिताका कार्यान्वयन तथा सार्वजनिकीकरणका लागि देहायमा उल्लेखित व्यवस्थाहरु गरिनेछ,

(क) आचारसंहिताका कार्यान्वयन समितिका व्यवस्था गरिनेः कार्यपालिकाले प्रमुख वा कार्यपालिकाले तोकका सदस्यको संयोजकत्वमा आचारसंहिता कार्यान्वयन समिति गठन गरिनेछ । सो समितिले नियमित रुपमा आचारसंहिता कार्यान्वयनको पक्षलाई सहयोग पऱ्याइ कार्यपालिकाका बैठकमा नियमित प्रतिवेदन दिनु पर्नेछ ।

(ख) अनुगमन समितिलाइ सहयोग पुऱ्याउन पन : यस आचारसंहिताका प्रभावकारी कार्यान्वयनका लागि अनुगमन समितिलाइ आवश्यक पन सहयोग उपलब्ध गराइनेछ ।

(२) पदाधिकारीले आफ्ना कार्यविभाजन तथा कार्यसम्पादन नियमावलीका व्यवस्था बमोजिम जवाफदेही, पारदर्शी सेवा प्रवाहको प्रबन्ध गर्न देहाय बमोजिम गन गराउन आवश्यक व्यवस्था गरिनेछ,

(क) नागरिक वडापत्र बमोजिम काय सम्पादन गर्नुपन, नागरिक बडापत्र सम्वन्धित सबैको जानकारीका लागि सबैले देख्न ठाउँमा टाँस गन गराउन पर्नेछ ।

(ख) स्थानीय तहले नागरिक बडापत्रमा उल्लेख भए अनुसार छिटो छरिता सेवा प्राप्त नभएमा सा उपर गुनासा सुनुवाइ हुने र छानबिनबाट सेवाग्राही पक्षलाइ कुन क्षति वा हैरानी व्यहोर्नुपरेको देखिएमा पिडित पक्षलाइ उचित उपचार र क्षतिपूति उपलव्ध हुन व्यवस्था गन गराउन पर्नेछ ।

(३) कुनै पनि पदाधिकारीले आफुकहाँ आएका गुनासो तत्कालै सुन्न व्यवस्था मिलाइ फछर्योट गर्नु पर्नेछ ।

भाग – ४

आचारसंहिताका पालन गर्ने गराउन व्यवस्था

१४. **आचारसंहिता अनुगमन समितिको गठन** : (१) कुन पदाधिकारील यस आचारसंहिता तथा अन्य प्रचलित संघीय, प्रदेश र स्थानीय कानुन बमोजिम पालन गर्नुपन आचारहरु उल्लंघन गरे, नगरेका सम्वन्धमा जाँचबुझ तथा अनुगमन गर्नका लागि सभाल सभाका सदस्यहरुमध्येबाट देहाय बमोजिमका पदाधिकारी रहको एक आचारसंहिता अनुगमन समितिका गठन गरिनेछ ।

क. सभाका सदस्यहरुले आफूमध्येबाट छनौट गरेको एक जना संयोजक

ख. सभाका सदस्यहरुले आफूमध्येबाट छनौट गरेको कम्तिमा एक जना महिला सहित दुई जना — सदस्य

ग. कार्यकारी अधिकृतले तोकेको स्थानीय तहका एक जना अधिकृत कर्मचारी — सदस्य सचिव

(२) अनुगमन समितिका संयोजक, सदस्य तथा सचिवमाथि न यस आचारसंहिताका उल्लंघनमा उजुरी परी निर्णय गर्नुपन अवस्था भएमा सो बिषयका छलफल, जाँचवुझ तथा निर्णय प्रकृयामा नीज सहभागी हुन पाउन छैनन ।

(३) यस आचारसंहिताका संयुक्त रुपमा उल्लंघन गरेको भनी अनुगमन समितिका संयोजक, सदस्यहरु तथा सचिवमाथि कुन उजुरी परेकोमा त्यस उपर सम्बन्धित कार्यसमितिल छानविन गरी त्यसपछि बस्ने सभाका बैठकमा पेश गर्नु पर्नेछ ।

(४) अनुगमन समितिका सदस्यहरुको पदावधि दुइ बर्षका हुनेछ । यस समितिका सदस्यहरु लगातार दुइ कार्यकालभन्दा बढीका लागि निर्वाचित हुन सक्न छैनन ।

तर स्थानीय तहको कार्यकाल समाप्त भएका अवस्थामा यस समितिका पदावधि स्वत : समाप्त भएका मानिनेछ ।

१५. **अनुगमन समितिको काम, कर्तव्य तथा अधिकार** : (१) अनुगमन समितिका काम, कर्तव्य तथा अधिकार देहाय बमोजिम हुनेछ,

(क) कुनै पदाधिकारीले आचारसंहिता उलंघन गरे, नगरेको सम्वन्धमा उजुरी परेमा वा जानकारी हुन आएमा सो उपर जाँचबुझ तथा छानविन गन सक्न ।

(ख) जाँचवुझ तथा छानविनका सिलसिलामा समाव्हान जारी गर्ने र साक्षी प्रमाण बुझ्न अधिकार हुने ।

(ग) अनुगमन समितिका सदस्यहरुले स्थानीय तहको सिफारिश तथा आमन्त्रणमा स्थानीय तहको जुनसुकै बैठकमा उपस्थित भई आफ्ना कामका बिषयमा जानकारी दिन सक्नेछन ।

(२) अनुगमन समितिका कामका लागि आवश्यक जनशक्ति, काम गन ठाउँ, सामग्री तथा उचित वातावरण बनाईदिन जिम्मेवारी सम्बन्धित स्थानीय तहको हुनेछ ।

१६. **अनुगमन समितिको बैठक तथा कार्यविधि** : (१) अनुगमन समितिका कार्य संचालन विधि देहायमा उल्लेख भए अनुसार हुनेछ,

(क) अनुगमन समितिका बैठक आवश्यकता अनुसार बस्नेछ ।

(ख) अनुगमन समितिका बैठकको निर्णय बहुमतको आधारमा हुनेछ ।

(ग) अनुगमन समितिल कारवाही गदा सम्बन्धित पदाधिकारीलाइ सफाइ पेश गन उचित मौका दिन पर्नेछ ।

(घ) अनुगमन समितिल जाँचबुझबाट देखिएको बिबरण सहितको राय प्रतिवेदन सम्वन्धित कार्यपालिकामा पेश गर्नु पर्नेछ ।

(२) अनुगमन समितिका बैठक तथा जाँचबुझ सम्बन्धी अन्य कार्यविधि समिति आफैंले तोक्न सक्नेछ ।

१७. **अनुगमन समितिका सदस्यहरुका सेवा तथा सुविधा** : अनुगमन समितिका सदस्यहरुको बैठक भत्ता तथा अन्य सुविधाहरु स्थानीय तहले तोके वमोजिम हुनेछ ।

१८. **उजुरी** : (१) स्थानीय तहका कुनै पदाधिकारीले पेशागत आचार उल्लंघन गरेकोमा त्यस विषयमा आचारसंहिता अनुगमन समिति समक्ष उजुरी दिन सकिनेछ ।

(२) माथि (१) वमोजिम दिइन उजुरीमा कुन पदाधिकारीले कुन आचार उल्लंघन गरेका हो सोको आधार प्रमाण खुलाउनु पर्नेछ । स्थानीय तहले उजुरी फारामका नमूना वनाइ सवैले सजिलै प्राप्त गर्नसक्न स्थानमा राख्नुपर्नेछ ।

(३) उजुरीको सम्वन्धमा कारवाही माग गदा अनुगमन समितिल उजुरवालासंग थप विवरण वा कागजात माग गन सक्नेछ ।

१९. **गोप्य राख्नुपर्ने** :(१) अनुगमन समितिले उजुरवालाका नाम गोप्य राख्न पर्नेछ ।

(२) प्राप्त उजुरीका आधारमा कुनै पदाधिकारीमाथि लागेको आरोपमाथि छानविन जारी रहेको अवस्थामा आरोपित पदाधिकारीको नाम समेत गोप्य राख्न पर्नेछ ।

२०. **जांचवुझ** : (१) यस आचारसंहितामा उल्लिखित आचारहरुको उल्लंघन गरेको बिषयमा अनुगमन समितिका राय सुझाव वा प्रतिवेदन आवश्यक कार्वाहिका लागि कार्यपालिकामा पेश गर्नुपर्नेछ । प्रतिवेदन पेश गर्नुपूव सो समितिल देहायका प्रकृयाहरु परा गन पर्नेछ ।

(क) कुनै पदाधिकारीका विरुद्ध आचारसंहिता उल्लंघन गरेको कुनै उजुरी परेकोमा वा कुन जानकारी प्राप्त भएकोमा त्यसको आधारमा अनुगमन समितिल कार्वाही गन आवश्यक छ वा छैन भनी जाँचवुझ गन वा गराउन सक्नेछ ।

(२) जाँचवुझ गदा कुन पदाधिकारी उपर कारवाही गर्नुपन देखिएमा अनुगमन समितिले त्यस्तो पदाधिकारीलाइ सफाइ पेश गर्न उचित मौका दिन पर्नेछ ।

(३) सफाइ पेश गन मौका दिंदा सम्बन्धित पदाधिकारी विरुद्ध लागेको आरोप र त्यसका आधारहरु प्रष्ट गरी आवश्यक कार्वाहीका लागि कार्यपालिकाका बैठकमा पेश गर्नुपर्नेछ।

२१. **अनुगमन समितिका सिफारिश कार्यान्वयन गन** : (१) अनुगमन समितिल यस आचारसंहितामा उल्लेखित कुराहरुको पालन भए नभएका सम्वन्धमा आवश्यक राय, सुझाव तथा सिफारिश सहित कार्यान्वयनका लागि कार्यपालिकामा पेश गर्नुपर्नेछ।

(२) अनुगमन समितिबाट प्राप्त प्रतिवेदन तथा राय, सुझाव र सिफारिश उपर कार्यपालिकामा छलफल गरी आवश्यक निर्णय सहित कार्यान्वयन गर्नुपर्नेछ।

(३) आचारसंहिताका पालनका बिषयमा स्थानीय तहमा छलफल हुँदाका बखत सम्बन्धित पक्षका प्रतिनिधीहरुलाइ सहभागी गराउन सकिनेछ।

२२. **आचारसंहिताको उल्लंघनमा सजाय** : (१) यस आचारसंहिताका कार्यान्वयन गदा स्थानीय तहबाटसजायको रुपमा देहायमा उल्लेखित एक वा सोभन्दा बढी प्रकृयाहरु अपनाउन सकिनेछ।

(क) सम्बन्धित पदाधिकारीलाइ सचेत गराउन।

(ख) आलोचना तथा आत्मालोचना गन लगाइ सोको जानकारी सार्वजनिक गन लगाउन।

(ग) सार्वजनिक सुनुवाइका लागि सार्वजनिक गर्ने, गराउन

(घ) प्रचलित ऐन कानुनका उल्लंघन भएका अवस्थामा सम्बन्धित निकायमा सूचना दिन र आवश्यक कार्बाहीका लागि लेखी पठाउन।

(२) आरोपित पदाधिारीमाथि भएका कुनै पनि कार्बाहीका बिषयमा निज कुन राजनीतिक दलसंग आवद्ध भएका हकमा सम्बन्धित राजनितिक दललाइ जानकारी गराउन पन।

२३. **कार्वाहीको बिबरण सार्वजनिक गर्नुपर्ने** : आचारसंहिताको कार्यान्वयनका सम्वन्धमा पदाधिकारीमाथि भएका कार्वाहीको बिबरण आम जानकारिका लागि स्थानीय तहको सूचनापाटी र स्थानीय पत्रपत्रिकामा प्रकाशित गर्नु पर्नेछ। सोको जानकारी राजनीतिक दलहरु, संघीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालय, निर्वाचन आयोग, प्रदेश सरकारको सम्वन्धित विभाग/निकाय, स्थानीय प्रशासनलाइ गराउनु पर्नेछ।

भाग ५
विविध

२४. **आचारसंहिताको पालन गन सबैको कर्तव्य हुने** : या आचार संहिताका पालना गन पदाधिकारीका जिम्मेवारी तथा कर्तव्यको एक अभिन्न अंगका रुपमा रहनेछ ।

२५. **पदाधिकारीलाई आचारसंहिताको जानकारी दिनुपर्ने** : यो आचारसंहिता स्थानीय तहका पदाधिकारी तथा कर्मचारीहरुलाइ अनिवार्य रुपमा जानकारी दिई हस्ताक्षर गराइ लागू गरिनेछ ।

२६. **सरोकारवालाहरुलाई आचारसंहिताको जानकारी उपलव्ध गराउनुपर्ने** : स्थानीय तहका पदाधिकारीका आचारसंहिता, समय समयमा आचारसंहितामा भएका संशोधनका बिबरण तथा आचारसंहिताका कार्यान्वयनका बिबरणहरुको जानकारी बार्षिकरुपमा स्थानीय तहका राजनीतिक दलहरु, संघीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालय तथा प्रदेश सरकारका सम्वन्धित निकायलाइ गराउनु पर्नेछ ।

२७. **आचारसंहिताको कार्यान्यनमा राजनीतिक दलका सहयोग** : (१) कुन पदाधिकारीबाट यस आचारसंहिताका उल्लंघन भएको ठहर भएमा निजमाथि लागेको आरोप तथा सो सम्बन्धमा सिफारिश भएको कार्वाहीको बिबरण समेत सम्बन्धित पदाधिकारी सम्बद्ध राजनीतिक दललाइ जानकारी गराउनुका साथै सार्वजनिक समेत गर्नु पर्नेछ ।

(२) जाँचवुझका आधारमा पदाधिकारी उपर कार्वाहीका लागि भएका सिफारिशको कार्यान्वयन गर्ने वा सचेत गराउन काममा सरकारी निकाय एव राजनीतिक दलहरुका सहयोग लिन सकिनेछ ।

२८. **आचारसंहितामा संशोधन** : (१) स्थानीय तहका सभाबाट आचारसंहितामा संशोधन गर्न सकिनेछ ।

(२) आचारसंहितामा भएका संशोधनका जानकारी सम्बन्धित सब पदाधिकारी, कर्मचारी, तथा सरोकारवालाहरुलाइ दिनुपर्नेछ ।

(३) निर्वाचन आचारसंहितामा संशोधन भएका खण्डमा आम जनताका जानकारीका लागि सार्वजनिक गर्नुपर्नेछ ।

(४) नगरपालिकाले आफ्ना स्थानीय विशिष्ठता, कार्य प्रकृति र आवश्यकता अनुसार यस आचार संहितामा समय समयमा थप व्यवस्था समावेश गरी लागू गर्न सकिनेछ ।